

9. SINIF COĞRAFYA DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI • PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 3 • Kitapçık A • Sezgi Empati Educational Assessments • www.sanalsinav.com

1. COĞ.9.1.1 • Coğrafya biliminin konusu ve bölümlerini çözümleyebilme • kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	Bir fiziki unsur (kumul, kumsal, kıyı) belirtir.	4
	Bir beşerî unsur (yazlık konutlar, yapılaşma) belirtir.	3
	İnsan faaliyetinin doğal ortamı değiştirdiğini açıklayan bir etkileşim cümlesi yazar.	3

Örnek cevap: Fiziki unsur: kumullar. Beşerî unsur: yazlık konutlar. Konutların kumullar üzerine yapılması kumulları aşındırmış ve kumsalı daraltmıştır; yani insan faaliyeti doğal ortamı değiştirmiştir.

Sık hatalar: İki unsuru doğru bulup etkileşimi açıklamamak

2. COĞ.9.1.1 • Coğrafya biliminin konusu ve bölümlerini çözümleyebilme • orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	İki fiziki alt dal yazar (hidrografiya, jeomorfoloji, klimatoloji).	4
a)	Bir beşerî alt dal yazar (ekonomik coğrafya / tarım coğrafyası, nüfus ya da yerleşme coğrafyası).	4
b)	Seçtiği alt dalın bu sorunda neyi inceleyeceğini doğru açıklar (ör. hidrografiya yeraltı suyu seviyesini, jeomorfoloji obrukların oluşumunu, ekonomik coğrafya sulama ve ürün desenini).	7

a) Örnek cevap: Hidrografiya, jeomorfoloji; ekonomik (tarım) coğrafyası.

b) Örnek cevap: Hidrografiya yeraltı suyu seviyesinin ne kadar ve nerede düştüğünü ölçer; böylece suyun hangi bölgelerde aşırı çekildiği ve obruk tehlikesinin nerede arttığı belirlenir.

Sık hatalar: Yalnız fiziki ya da yalnız beşerî alt dal yazmak; Alt dalın soruna katkısını genel ifadelerle geçiştirmek

3. COĞ.9.1.2 • Örnek olay, olgu veya konu üzerinden mekânsal düşünme ile coğrafya öğrenmenin önemini çözümleyebilme • zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	İstasyonların çevresinin daha erişilebilir hâle gelerek değer kazandığını ve çekim alanı olduğunu belirtir.	6
a)	Ulaşım biçimi değişince yolculukların, nüfusun ya da ticaretin mekândaki dağılışının değiştiğini açıklar.	3
b)	Birinci ölçütü yazar (nüfus yoğunluğu, iş yerlerine uzaklık, zemin özellikleri ve deprem riski, mevcut yollarla bağlantı vb.).	3
b)	İkinci ölçütü yazar.	3

a) Örnek cevap: Metro, istasyon çevrelerini merkeze daha yakın hâle getirdi; bu yüzden bu yerler değer kazandı ve ticaret buralarda yoğunlaştı. İnsanlar araba yerine metroyu kullandığı için yollardaki trafik azaldı. Kentin yaşam ve ticaret merkezleri istasyonların çevresinde toplanmaya başladı.

b) Örnek cevap: Hattın nüfusun yoğun olduğu mahallelerden geçmesi ve zemininin tünel yapımına uygun olması.

Sık hatalar: Değişimleri sıralayıp mekânla ilişkilendirmemek; Ölçüt yerine istasyon adı önermek

4. COĞ.9.1.3 · Coğrafya biliminin gelişimi hakkında bilgi toplayabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Üç farklı kaynak türü yazar (ders kitabı, ansiklopedi, bilimsel kitap ya da makale, müze ya da kütüphane arşivi, resmî kurum sayfası vb.). İkisi doğruysa ölçüt puanının yarısı verilir.	5
b)	Çelişen bilgiyi güvenilir başka kaynaklarla karşılaştırması, kaynağın yazarına ve tarihine bakması ya da uzmana danışması gerektiğini yazar.	5
c)	Bilgiyi düzenlemeye uygun en az üç sütun başlığı önerir (eser adı, yılı, içeriği, coğrafyaya katkısı, kaynak vb.).	5

a) Örnek cevap: Ders kitabı, ansiklopedi, bir müzenin yayımladığı tanıtım kitabı.

b) Örnek cevap: Hangi bilginin doğru olduğunu anlamak için ders kitabı ya da ansiklopedi gibi güvenilir bir kaynağa bakmalı; kaynakların yazarını ve tarihini karşılaştırmalı.

c) Örnek cevap: Eserin adı | Yılı | İçeriği | Coğrafyaya katkısı | Kaynak

Sık hatalar: Kaynak türü yerine tek bir site adı yazmak; Çelişkide ilk bulunduğu bilgiyi doğru kabul etmek

5. COĞ.9.2.1 · Harita uygulamaları yapabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Gerçek uzaklıkların ya da alanların hesaplanamayacağını yazar.	5
b)	Haritadaki işaret ve renklerin neyi gösterdiğinin anlaşılamayacağını yazar.	5

a) Örnek cevap: Haritadaki iki yer arasındaki gerçek uzaklık bulunamaz.

b) Örnek cevap: Haritadaki işaretlerin (okul, park, cami vb.) neyi gösterdiği anlaşılmaz.

Sık hatalar: Ölçek ile lejantın görevlerini karıştırmak

6. COĞ.9.2.1 · Harita uygulamaları yapabilme · orta

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Yolu istasyondan kavşağa (1 km) ve kavşaktan parka (1 km) olarak ayırır.	3
a)	Toplam uzunluğu 2 km bulur.	3
b)	Güneydoğu yazar.	2
c)	Kareleri sayarak uzaklığın kolayca bulunabileceğini ya da krokinin büyütülüp küçültülmesinden etkilenmediğini yazar.	2

a) Örnek cevap: İstasyondan kavşağa 2 kare = 1 km, kavşaktan parka 2 kare = 1 km; toplam 2 km.

b) Örnek cevap: Güneydoğu.

c) Örnek cevap: Kareler sayılarak uzaklık cetvelsiz ve kolayca bulunur.

Sık hatalar: Kuş uçuşu uzaklığı yol uzunluğu sanmak; Yön bulurken kuzey okunu dikkate almamak

7. COĞ.9.2.2 · Türkiye'nin konum özelliklerini algılayabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Boylam farkını 19° bulur.	3
a)	$19 \times 4 = 76$ dakika bulur.	2
b)	Doğudaki illerde Güneş'in saate göre daha erken doğup erken battığını ve bunun günlük hayata bir sonucunu (ör. sabahları erken aydınlanma, akşam erken kararma) belirtir.	5
b)	Batıdaki illerde Güneş'in saate göre daha geç doğup geç battığını ve bunun bir sonucunu (ör. kış sabahları okula karanlıkta gitme) belirtir.	5

a) Örnek cevap: $45 - 26 = 19^\circ$; $19 \times 4 = 76$ dakika.

b) Örnek cevap: Doğudaki illerde Güneş saate göre erken doğar ve batar; akşamları erken karardığı için iş ve okul sonrasında gün ışığından az yararlanılır. Batıdaki illerde ise Güneş geç doğar; kış sabahları öğrenciler okula karanlıkta gider.

Sık hatalar: Boylam farkını 18 almak; Doğu ile batıdaki durumu ters yazmak

8. COĞ.9.2.3 · Mekânsal bilgi teknolojilerini oluşturan bileşenleri çözümleyebilme · orta

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Uydunun uzaktan algılamaya ait olduğunu ve bölgenin görüntüsünü (veri) topladığını yazar.	2
a)	Konum cihazlarının küresel konum belirleme sistemine (GNSS/GPS) ait olduğunu ve konum bilgisi verdiğini yazar.	2
a)	İkisinin de merkezdeki CBS'ye veri sağladığını belirterek karşılaştırmayı tamamlar.	2
b)	Verileri yorumlayacak, analiz edip karar verecek insan bileşeni olmadan donanım ve yazılımın tek başına anlamlı bir çıktı üretemeyeceğini açıklar.	4

a) Örnek cevap: Uydu uzaktan algılama aracıdır; ormanların görüntüsünü toplar. Araçlardaki cihazlar GNSS ile çalışır; araçların konumunu bildirir. İkisi de merkezdeki CBS'ye veri sağlar.

b) Örnek cevap: Uzmanlar olmazsa veriler yorumlanamaz, risk haritası hazırlanamaz ve rota kararı verilemez; bilgisayar ve yazılım tek başına işe yaramaz.

Sık hatalar: Uydu ile GNSS'i aynı işi yapan araçlar sanmak; İnsan bileşenini önemsiz görmek